

Forslag til den svenske regjeringen:

Lettere å få skiftet ut fyllinger og mer kontroll av materialer

Den svenske staten har gjennom tidene brukt mye tid og mange penger på utredninger om amalgam og andre tannmaterialer. «Kvikksilver/amalgam h lsorisiker» (LEK-rapporten, 1987), «Blir man s juk av amalgam?» (1994), og «Amalgamfr gan» (1998) er tre tidligere rapporter utført av ulike instanser. Den siste er «Dental material och hälsa» (SOU 2003: 53). Ansvarlig for utredningen er «Dentalmaterialutredningen – v rd och bem tande» som tidligere har avgitt delbetenkn nger om fordeling av penger til ulike institusjoner (omtalt i Tidende nr. 8, 2003, side 408). Den 600-siders sluttutredningen som ble overlevert i mai 2003, fremmer en rekke forslag til den svenske regjeringen når det gjelder helsespørsmål i forbindelse med tannmaterialer.

Forslag til endringer i lover og regler

Utredningen foreslår flere endringer i tannhelseoven («Tandv rdslagen») og retningslinjer («Tandv rdsf rordningen»). Blant annet foreslås det en ny paragraf som vil innebære at landstingene (fylkene) skal sørge for at det finnes spesielle tilbud til dem som vil skifte ut sine fyllinger i forbindelse med avvikende reaksjoner eller langvarige sykdomssymptomer. Det skal *ikke* være nødvendig   dokumentere en sikker forbindelse mellom reaksjonen og tannmaterialer for   sette i verk utskiftningen, men det kreves at en lege erklærer at pasienten er blitt utredet og at det ikke er noe til medisinsk hinder for   utføre en utskiftning. Pasientbetalingen skal ikke være høyere enn behandling av andre lidelser i den helsetjenesten. I følge utredningen vil de offentlige kostnadene til fyllingsutskiftning som følge av forslagene bare øke med 5–10 prosent i forhold til dagens utbetalinger. Effekten av de øvrige forslag er ikke detaljert kostnadsberegnet.

Mer kontroll av materialer og bedre utdanning

Utredningen ønsker   påskynde at det blir bedre informasjon om skadevirkninger, fylligere innholdsdeklarasjoner og flere klinisk utprøvde materialer, som det heter. Dette drøftes i forhold til eksisterende regelverk, blant annet EU-bestemmelsene. Utredningen er ikke konkret på dette punktet og NIOM er for eksempel ikke nevnt som en mulig ressurs i denne sammenheng.

Også innen utdanning beskriver utredningen tiltak som skal styrke kunnskap om reaksjoner og sykdom i forbindelse med tannmaterialer. De som utdanner seg til leger og tannleger bør få lære om hvor farlig amalgam og andre materialer kan være, heter det. Det legges vekt på økt samarbeid mellom leger og tannleger.

I utredningen blir det foreslått at regjeringen skal opprette en partssammensatt faggruppe som blant annet skal undersøke hvordan pasienter som anser at de er syke av tannmaterialer kan ivaretas. Det foreslås at gruppen f r 2 millioner kroner fra regjeringen.

Sp rreunders kkelser

Utredningen inneholder mange bilag som er grunnlag for utredningen. Blant annet er det gjengitt resultatene av to sp rreunders kkelser. Den ene undersøkelsen (Bilag 4) er utført av Statistiska centralbyrån blant 758 svenske tannleger og 650 leger. Spørsmålene dreier seg om en rekke ulike forhold om materialer, bivirkninger og relaterte emner. Resultatene viste at legene ikke *var* så engasjerte i slike spørsmål som tannlegene, naturlig nok. Legene følte at de ikke hadde gode nok kunnskaper til   diagnostisere, behandle og informere om symptomer i forbindelse med amalgam og andre tannmaterialer. Forholdsvis mange flere tannleger mente at de hadde gode ferdigheter og praktiske muligheter for   håndtere dette. Informasjon om de aktuelle problemstillingene hadde tannlegene og legene i hovedsak

fått via tidsskrifter (76%). Tannlegene mente at plast og kompositter hadde størst bivirkningsrisiko, etterfulgt av amalgam. Vel 60% av tannlegene mente at det fantes fullgode alternativer til amalgam i dag, og 64% benyttet ikke amalgam i sin virksomhet. De fleste tannleger og leger anga at de fikk spørsmål om bivirkninger sjeldnere enn hver måned, men noen tannleger (15%) fikk slike spørsmål hver uke.

Den andre spørreundersøkelsen (Bilag 10) var gjort av og blant det svenske Tandv rdsskade rbundets medlemmer. Tandv rdsskade rbundet er en organisasjon som er særlig opptatt av amalgamrelatert sykdom. Ca. 900 personer ble spurt via forbundets tidsskrift, og ca. 96% av de som svarte hadde skiftet ut tannmaterialer, i all hovedsak amalgam. Syttini prosent hadde da blitt friske. Undersøkelsen viste at pasientene var både skeptiske og noen ganger bitre i forhold til hvordan de var blitt behandlet i helsevesenet. Det store flertallet mente at verken leger eller tannleger hadde tilstrekkelige kunnskaper, at det var vanskelig   få hjelp og at man ble møtt med liten respekt og forståelse. Det ble det nesten alltid stilt feil diagnose («korrekt diagnose» defineres her som en diagnose som førte til en behandling man ble frisk av, det vil i de fleste tilfeller si utskiftning av amalgam). Når det gjelder materialer, var det påfallende at respondentene mente at også titan medførte plager, samt at kompositter bare i liten grad var knyttet til reaksjoner. Informasjon om materialrelatert sykdom hadde man i all hovedsak hentet fra Tandv rdsskade rbundets egen informasjonsvirksomhet.

Referanse

Hele utredningen finnes tilgjengelig som åtte pdf-filer på nettstedet «Dentalmaterialutredningen – V rd och bem tande». <http://www.dentalmaterial.gov.se> (avlest 4.7.2003). Utredningen kan også fås som en trykksak.

Nils Roar Gjerdet